

Suokra-wälikirja.

Omistajaksi Rautajärven kartanoon Vaasissaisten
pitäjän Rautajärven kylässä kuuluvaan Kustolan
nan torppaan etan täten asukkaaksi Fredrik
Juhanpojain seuraavilla ehdoilla:

1:o). Suokra-aika on 10 vuotta, alkuen Maalis kuun 14 päivästä vuonna 19 04, jolloin vuokramies saa ottaa tilan haltuunsa. Vuokratuosi luetaan joulusta päivästä.

2:o). Torppa annetaan vuokralle ratennukkuineen, tilatuneen jina kunnosta, kuin se toimitettavassa tulokartelmuksessa havaitaan olevan.

3:o). Yllä olevasta torppasta suorittaa torppari vuosittain kartanopon veroa:

a) rahosja: Kyuse 100 markkaa

b) luonnosja: woita, lanfoja, marjoja y. m., kaikki verotappaleet täysintuosta ja moitteetonta tawaraa,

tuten alla seuraa: 10 kilo willoja 10 sakkia 12 kunnia
metria halkoja

Kaikki yllä mainitut pitää olla täysin suoritetut ennen Tuomaan päivää.

c) päivätoisja omassa ruu'osjaan: 1:o) wikkopäiviä. Joka wikko 2 hevostyöpäivää ja 1 miestyöpäivää ympäri vuoden. Hevospäivien ajemasta otetaan jalkapäiviä, jolloin 2 hevos-
päivätyöstä on tehtävä 3 jalkapäivää, silloin, jos torpparin hevonen joskus on niin woinaton ja huono, että katkotaan sen, ei woiwan olla parissa toisten torpparien eli talon hevosten kanssa. 2:o) matkapäiviä. Vuoden kuluessa matkoja: 1 pitkä matka matkaa tahti 14 huwastya päivää. Jos matkoja ei ole tehtävänä, on matkapäivät suoritettavat hevostyöissä niinkuin muutkia weropäiviä, ja on niitä tehtävä milloin talosta määrätään. 3:o) apupäiviä. Suwella 1 apupäivää hewojella ja 1 apupäivää jalkajin, joita jalkapäiviä työn laadun mukaan täysin woinainen nainentkin woi suorittaa. Milloin tarwe waatii olkoon isännällä oikeus kutsua useampia apupäiväläisiä yllämainitusta torppasta. Apupäiviä tehdään riittävästi y. m. työssä

4:o). Työpäivän pituus on 13 tuntia paitsi lokakuun
viikosta 11 tuntia 11 tuntia
11 tuntia 11 tuntia 11 tuntia
11 tuntia 11 tuntia 11 tuntia
lukuunottamatta ruokalomat, joita on kartanon hallinnon määrätyn mukaan yksi 1 kuun ja 1 tunnin ajan.
tunnin sekä päiväillaloma 1 tunnin ajan.

S u o m ! Kaikista ylläolevista päivätyöistä olkoon huomautettu, että ne ylösanomisen uhalla ilman laillista muuttopäivää, ovat kiertelemistä ja rebellisesti täytettävät, ja olkoon niiden suhteen vielä huomautettu, että torpparin pitää aina heti totella kästää työhön, eikä ilman ilmoitettua estettä pois jäädä. Ilmoittamattomasta pois jäämisestä sakotetaan torpparia 1 päivätyöllä joka kerralta. Vielä pitää torpparin lähettää työhön sellaista wäkeä ja hevosia, joilla on woimaa ja halua päivätyöhön täyttämiseen, etteivät ole häiriöksi ja esteeksi muille työissä. Jos torpparin hewoista tarwitaan pariin kartanon eli muiden torpparien hewosten kanssa mihin ajoon tahansa, niin sitä ei saa kieltää. Jos torppari laittaa uppiniskaisen eli muuten keloittoman päivätyöläisen, jota isäntä ei woi täydelti hywäksyä, lähetetään se takaisin ja on torpparin itse tultava työhön eli hantittava toinen päivätyöläinen. Toisja pitää torpparilla itsellään olemat kaikki työ- ja ajokalut ja pitää ne ehdottomasti olemat sellaisia, kuin kartanonkin kalut eli muuten isännän hywäksymät. Jos päivätyöistä anne-

taan todistuslappuja, ovat ne aina niitä jaettavissa perittävät, ja jos ei niin tehtäisi, on päätös tässä menetetty ilmaiseksi. Jos jana työhön tulemisesta tuloaan torppaan käsillä, että se sieltä otetaan toiseen läheisempään torppaan, on se käsky aina täytettävä ja sen laininlunomuksesta saatava torppari jalkoa yhden päivän jota ferralta. Siinä on ajettavia työnjohtajia ja etunimiä, ovat ne keitä tabanja, on aina ja jota paikasta ehdottomasti toteutava, josta erittäin varoitetaan.

5.o). Pitää täydellisesti kunnosia, paitsi kaikkien omien piirienjä ympäri olevat aidat ja omilla mailaan olevia oja

Kitans- ja ojitusvelvollisuuksien täyttämistä on katjelmuslautakunnan päätöstä ja arvioimista täysin seurattava.

6.o). Ulostoot ja palovakuutusmaksot. Torppari vastaa kaikista torpasta ja torpan väestä menevistä maksuista ja ulosteista, ovatpa ne minkä nimellisiä tahansa, näiden joukosta myös palovakuutusmaksuista. Palovakuutuksesta pitää isäntä huolen, ja kustakin rakennuksesta määrätään erittäin puuaineen ja erittäin muiden aineiden ja työn arvo. Jos joku rakennus torpasta palaa, vastaa isäntä palovakuutussumman ja pidättää siitä itselleen puuaineen osan ja loppu jää torpparille, joka on edesvastauksella uuden rakennuksen laittamisesta täyteen kuntoon palaneen sijaan. Jos uusi rakennus tarvitaan entistä suurempi, olkoon torppari velvollinen semmoisen rakentamaan, olipa entinen palanut tai vanhuudesta rappeutunut, mutta katjelmusmiesten arvon mukaan saapi hän silloin isännältä korvausta suuremmista kustannuksistaan. Muuten pideltään torppari ja hänen väkensä tulta erittäin varovasti. Ja kielletään torpparia ja hänen väkensä Toukokuu 15 päivän ja Syyskuun 15 päivän välisellä ajalla 20 markan sakon uhalla ja wahingonkorvaamisen velvollisuudella, talonijännän eli työnjohtajan luvatta sytyttämästä tulta ulkona kedolla, metsässä eli niittymaalla. Torppari ei myöskään saa riittöissä, heinäladossa eli muissa ulkohuoneissa polttaa tupakkaa, ei totona eikä totanosia. Jos torppari ja hänen väkensä rikko tätä vastaan, olkoon joka erältä wikapää _____ maksu jalkomaksuun, joka menee torpparien apulaisiaan; sitä paitsi on torpparit velvoitettu suorittamaan laillisen sakon ja korvaamaan tapattuneen wahingon. Torpparin velvollisuus on myös ottaa osaa krammikuorma-kundienkseen ja sotawäen majoitukseen, milloin sellaista talon tehtäväksi määrätään. Jos kulovalkea jattui talon eli lähimpien naapurien metsään, on torpasta siellä oltava yhden miehen koto palon ajan saamatta siitä mitään päivätyötä hyväkseen.

7.o). Wiljelys- ja rakennusvelvollisuuksia. Peltojen ja niittyjen wiljelyksessä on ehdottomasti noudatettava kokeneen agronomin kautta wast'edes ehkä toimitettavaa wiljelysjuunnitelmaa. Niittuwiljelykset ovat pidettävät hyvässä kunnossa ja isännän määräysten mukaan pitää torpparin vuosittain ottaman vanhempiä kentiä ylös parempaan wiljelykseen. Samaten pitää torppari kaikki rakennukset torppasjaan täydessä kunnossa ja jos tarve waatii rakentakoon uusia rappeutuneiden sijaan. Rakennuksiin nähden tulee wuokramiehen talon metsästä ojituksen mukaan saatavilla puu- ynnä muilla rakennusaineilla alempana määrättyillä ajoilla tehdä seuraawat forjaukset, joihin nähden wuotuinen wuokramaksu on siten määrätty, että wuokramies tulisi maantuitista forjauksista korwatulki:

Jotaiseen lämmitettävään huoneeseen wiiyymättä laittamaan siifitkumat, sekä wuoraamaan jokaisen täydesiä asunuskunnossa olewan asuinrakennuksen ja pitämään muuten seinät, perannot, wälifator, akkunat ja ovet täysin tiiviinä ja kunnossa sekä muurit ehjinä. Koiikkiin torpan rakennuksiin wiiyymättä hankkimaan nurkka- laudat. Niiden kunnosapitua warten pitää isäntä eli se, jonka hän sijaansa ajettaa, kahden wieraan miehen kanssa, joista torpparit walitsewat toisen, torpeisia katjelmuksia joka kolmas wuosi eli useimminkin, jos tarve niin waatii. Näisiä katjelmuksia merkitään toimituskirjaan huoneiden ja tilusten tila, onko ennen annettuja käskyjä täytetty ja mitä puutteita löytyy huoneissa, wiljelyksissä, aidoissa ja ojisissa, sekä miten ne ovat forjot- tawat. Muutakin isännän ja torpparin wälisiä sopimuksia merkitään toimituskirjaan. Torpparin tullessa tilalle

menetetty
töihin
sitten joka
osa ehdot-
nilla mail-
rattava.
ä mene-
tämäl-
ja erit-
tumman
muksen
torppari
miesten
in torp-
un 15
ollisuus-
Torp-
i kartta-
maasta
n jakon
työseen
eli lä-
päävö-
nouda-
t ovat
jempia
mosia
talon
tehdä
maini-

ja hänen sitä lähtiesiään toimitusta katelmuksesta sekä muulloinkin wahvistavat wieraatmiehet toimitustien allekirjoituksellaan. Tällaiseja katelmuksesta toimituskirjaan merkittäv ja wieraisten miesten wahvistamia pu- teellisuuksia pitää torpparin jamaassa katelmuksesta määrätyn ajan kulussa parantaa. Wieraisten miesten wa- wistamia muistutuksia vastaan ei saa walittaa.

8.o). Matenukisiin, aidakkisiin ja muihin kotitarpeisiin tarvittavia mänty- ja kuusipuita ei saa ottaa muita kuin isännän eli hänen määräämisiä henkilöön merkittämää, jos sitä määrystä vastaan riikoo, maksoon torp- pari jolaisesta mänty- ja kuusipuuista _____ ~~maksoo~~ ~~ringosta~~ yhteisen torpparien apulaisaan ja isännälle rungon hinnan. Mitä torpassa rakennetaan rehu- tahi niittylatoja, kalustohuoneita tahi muita sellaisia, ovat ne rakennettavat laudoista tahi pinnoista ja fatot päreistä tahi oljista, eikä puolikkaista, ja maksoo talo saba- laitoihin pinnat, waan on ne torpparin paitalle itse vedettävät. Jos näitä tavaroita ei ole saatavissa, on torppari welvollinen ilman korvausta kotona sabaamaan tarpeensa. Skiffi nauhat on torpparin itse hankittawat. Polttopuutteen käyttäköön torppari maassa olevia kuivia puita sekä oksia ja kantoja niin paljon kuin niitä met- sästä löytyy. Hakojen tafia ei saa yhtään mänty- ja kuusipuita, ei edes taimia kaataa, waan on käytettävä fatajia, pajuja y. m. lehdeksiä ja niitä kaadetuista tarpeuksista sekä perkauffesta hakoja kokoonnui. Hakojen oje- mesta käyttäköön torppari sammalpehtua.

Yas isäntä laittaa tiilestä lattiän navettaan on torpparin vedettävä ainekset paikalle

Torpparin on hankittawa vuodesja sinulla talven waraki lehdeksiä vähintään _____ kuormaa omilta tiluk- siltaan ja yhteiseltä laitumelta; jos ei ole sitä määrää, on maksoo torpparien yhteisen apulaisaan _____ penniä kuormalta. Polttopuunemekin vähentämiseksi on torpparin fikremmiten hankittawa itilleen pelikone sekä mauri- para ja hellilaitos.

9.o). Torppari saapi omaksi tarpeikseen hotata hakoja ja riisipuita ⁷² kuutio metria maassa ol- leista puista ja _____ kuutiometriä pyöstystä koiwuja ja leppii kartanon määräämästä paikasta ja tarkkojen sääntöjen mukaan; jos nämät eivät riitä, niin maksoo torppari isännälle ⁵⁰ penniä kuutiometriltä, mutta jos hän wäheummällä tulee toimeen, saa hän isännältä jaman maksun kuutiometriltä _____

10.o). Soiden ja kasvien poltaminen ilman lupaa on torpparilta kielletty; kuten myös metsästyö ja kalastus. Winkäämaloatuisia metsäntuotteita ei torpparilla oje lupa wiedä omista päireistä pois, ei walittaa eikä myöhdä. Sama on laita heinien ja kaimennimisten karjanrehujen kanssa. Skuitenkin saakoon torppari isännän luostumuksella ja tiedolla myöhdä toijelle kartanon torpparille liifaja rehuwarojaan.

11.o). Karjaansa saa torppari pitää yhteisellä sitä waarten eroitetulla laitumella, mutta jos se talon eli toisten torpparien wiljelysmaille tuufee pahoja tekemään, olkoon torppari welvollinen korvaamaan wahingon lain mukaan. Glukoita pitää torpparilla oleman yli vuoden, ellei isäntä anna luvun olla alemman: _____ hewoosia, lehmii, joka tynnyrialaa kolhen wiljeltyä maata _____, lampaita korkeintaan _____, wuohia ei saa pitää paitii sijällä tai siela-muorassa.

12.o). Ufiaan kuulumattomia henkilöitä ei torppari saa luonaan suofia eikä kirjoisinaan pitää.

13.o). Kartanon alle kuuluvasta wäestöstä ei torppari saa palkata kelleen, ei taloon apunapääläisiksi eikä omiin töihinjä ketään ilman isännän lupaa.

14.o). Torpparien yhteisestä apulaisajasta annetaan apua hallojen ja muiden wahinkojen helpoittamiseksi sekä yhteistoiminnan edistämiseksi, mutta aluksi annetaan apua ainooastan fikrempien wahinkojen sattuesssa tar- witseville, waan rahaston wartuttua niin suureksi, että wuonaiset korot nouwoat yli sadan markan, niin käpet- täköön osa koroista joka woiisi yhteisten koroiden, apulainoistusten ynnä muiden jellaisien ostoan. Myöds kä- tetäköön rahaston waroja ja korjoja wanhojen, ijäkkäiden ja kuwulloisten torpparien sekä heidän palvelijoitensa eläkeuwuksi. Tätä rahastoa hoitaa kartanonomistaja sekä kati torpparien weliudestaan walitjemaan apujäsentä, jotta yhdesjä ovat täydesä tilintewelwoillisuundesja ylläolewista waroista.

15.o). Allamainituista syistä voi kartanonomistaja heti ilman laillista muuttopäivää eroittaa torppasta sen vuokraajan, joka on väittä laillista edesvästänstä, meluollinen paltittamaan kaikki tämän kautta suoritneet vahingot, jonka ohessa torppari menettää kaiken oikeutensa ~~omaisuuden~~ vuokraajan kasvuihin ja mahdollisesti lähtönsä eläinten ruokaan. 1:o) Kun torppari vapauttahtoisesti on rikkonut tämän vuokraajafirjan sääntöjä ja ehtoja vastaan. 2:o) Kun torppari harjoittaa juoppoutta, haurautta tai muuta yleistä huoyetta ja järjestyttä vastaan joutua elämää, salakapaloitsemista, murkattansien pitämistä eli muuta jellaista. 3:o) Jos torppari tuomitaan yleisen lain rikkomisesta tai joutuu kinni petoksesta, metämäärästä tai kätke palamaineisia ihmisiä. 4:o) Jos torppari käydyävy sopimattomasti isäntäänsä tai hänen aettamia käskijöitään kohtaan tai joutaa väkivoilla juomilla isännän aettamat etumichei ja töiden johtajat toimimia keltuottomiksi ja tykenemätömiksi.

16.o). Jos vuokraaja kuolee ennen vuokraajan loppua, ilmoittakoot perilliset heti isännälle, tahtovatko he torppaa edelleen pitää ja kuka heistä eli heidän puolestaan vastaa vuokraajafirjan täyttämistä. Jos isäntä asian hovyksin, nauttiivat perilliset vuokraajafirjan ajan loppuun, mutta jos eivät voi tai tahdo sitä käyttää, jättäköt torpan laillista muuttooita nautittuaan.

17.o). Kun vuokraaja lähtee tilalta vuokraajan loppua tai omasta tai kartanon puolesta irtisanotuna, jolloin irtisanominen pitää tapahtua Tuomaapäivänä tai sitä ennen, jeta muutto Maaliskuun 14 p. _____, jättäköt saman verran huionolle ja kelausoksi valmistettua maata, kuin viimeisinä muuttamien edellisinä vuojina on tilalla ollut. Näinään olkoot kaikki torpeelliset ja tavalliset talviojat tehdyt. Pihatalanta pois ajettu ja sijalle nnta rutaa 50 kuormaa ajettu jeta riipypuita 8 kuutiometriä ja halloja 12 kuutiometriä hakattuna.

18.o). Muutoin on noudatettava latti maanvuokrausta maalla kesaikun 19 päivästä 1902.

Tätä vuokraajafirjaa on yhtäpitävä kappale laaditu molemmille osapuolijelle; mikä kaikki täten vakuutetaan.

Maanvuokraaja *Maanvuokraaja* kuun 30 päivänä 1904

Karl Peltola

Tähän vuokraajafirmaan tyydyn ja sitoudun sitä tarkoin noudattamaan. Paikka ja aika kuin yllä.

Fredrik Juhonpaita

(Vuokraaja)

R

Todistavat:

Helmi Nieminen

J. A. Salonen